

Bölüm 7- Bankacılıkta Karşılaşılan Riskler

1. Risk Kavramı ve Türleri

Risk: Risk veya riziko, bir olayın gerçekleşme olasılığı ve olaydan etkilenme olanağı. Risk aynı zamanda belirsizlikle kasıtlı etkileşim olarak da tanımlanabilir. Belirsizlik olası, tahmin edilemeyen, ölçülemeyen ve kontrol edilemeyen sonuç olup; risk bu sonuca rağmen karar almanın bir neticesidir.

Kayıp, yaralanma olasılığı (na maruz kalmak) veya istenmeyen ve tehlikeli durum; şans ya da böyle bir olasılığı içeren durum.

Finans: Gerçekleşen kârın ya da yatırımın beklenenden düşük olma olasılığı.

Sigorta: Bir değişkenin (Bina yangını) olduğu bir durumun bilinmesi ama oluşma modu ya da olayın gerçek değerinin bilinmemesi. Bir risk bir belirsizlik (olasılık ya da olayın nerede meydana geleceğinin bilinmemesi), bir tehlike (kaybın sebebi), ya da bir tehlikeli durum (tehlikeyi daha şiddetli ve olası yapan şey) değildir.

1.1. Kontrol Edilebilir Riskler

Riski azaltıcı teknikler kullanmak, zarara uğrama ihtimalini azaltmak.

1.2. Kontrol Edilemeyen Riskler

Öngörülebilir ve kontrol edilebilir risklerin zaman içinde değişebilir olmasına bağlı olarak tahmin edilemeyen riskler.

2. Bankacılıkta Risk Türleri

2.1 Kredi Riski

Müşterinin yapılan sözleşme gereklerine uymayarak yükümlülüğünü kısmen veya tamamen zamanında yerine getirmemesi.

Toplanan fonların kredi olarak başkasına kullanılması esnasında kredibilitesi yüksek müşteri ve sektörler seçilir ama buna rağmen bazen krediler ödenmeyebilir.

Kredi verirken 5 temel ilkeye dikkat edilmesi gerekir;

- a. Emniyet
- b. Seyyalit
- c. Verimlilik
- d. Kredilerin Dağılımı
- e. Teminatın uygunluğu

2.2 Ülke Riski

Kredi alan kişi yada kurumun faaliyette bulunduğu ülkenin ekonomik sosyal ve politik yapısı nedeniyle yükümlülüğün yerine getirilememesi.

2.3 Transfer Riski

Transfer riski daha çok kredi alanın dış kredi borçlarını ödemesi için gerekli yabancı parayı sağlama ve diğer sözleşme yükümlülüklerini karşılama yetisini içerir.

Para ile Satılamaz, çoğaltılamaz, paylaşılamaz.

Dr. Mehmet UÇAR tarafından tarafından hazırlanan ders notudur.

Krediyi alan kişi yada kuruluşun bulunduğu ülkenin ekonomik durumu ve mevzuatı nedeniyle döviz borcunun aynı türde veya konvertibl diğer bir döviz ile geri ödenememesidir. Paranın aktarılamaması transfer edilememesi.

2.4 Likidite Riski

Bankanın nakit akışındaki dengesizlik sonucunda nakit çıkışlarını tam olarak ve zamanında karşılayacak düzeyde ve nitelikte nakit mevcuduna veya nakit girişine sahip olmamasıdır.

Bankaların aktifleri ve pasifleri arasında vadeler açısından bir uyum bulunmalıdır.

2.5 Piyasa Riski

Piyasada, özellikle faiz oranları, kurlar, kredi faiz farkı, hisse ve emtia fiyatlarında meydana gelen dalgalanmalar sonucu oluşan riski anlatır. Piyasa riski, kredi ve piyasa likiditesi riski gibi diğer finansal risklere bağlı olarak da ortaya çıkabilmektedir.

a. Faiz Oranı Riski

Faiz oranlarındaki hareketlilikler nedeniyle bankaların maruz kalabileceği zarar etme olasılığıdır.

Aktif-Pasif vadesi faize göre zarar veya kar ettirebilir.

b. Hisse Senedi Pozisyon Riski

Bankaların sahip oldukları hisse senedi varlıklarının hisse senedi fiyatlarında meydana gelen değişme sebebiyle maruz kalabileceği zarar ihtimalidir.

c. Döviz Kuru Riski

Ulusal para biriminin yabancı para karşısında değer kazanması veya yitirmesi nedeniyle bankaların taşıdıkları pozisyona bağlı olarak maruz kalabileceği zarar olasılığıdır. Aktif-Pasif farklı para cinsinden tutan bankalar için dövizle borçlanıp TL ile kredi veren bir banka döviz düşerse kar, artarsa zarar edecektir.

d. Emtia Riski

Bankanın, emtia fiyatlarındaki hareketler nedeniyle, emtiaya ve emtiaya dayalı türev finansal araçları nedeniyle zarar etme olasılığıdır.

EMTİA: Ticarete konu olan altın, gümüş, petrol, doğal gaz, bakır, pamuk, mısır, buğday, şeker, kahve gibi malların tümüne verilen addır.

2.6 Operasyonel Risk

Yetersiz ve başarısız içsel süreçlerden, personel ve sistemden yada dışsal olaylardan kaynaklanan, doğrudan veya dolaylı zarar riskidir.

Banka içi sistem, akış, uygulama ve kontrollerdeki aksamalar nedeniyle oluşan hata ve suiistimaller ile deprem, yangın, sel gibi doğal afetlerden kaynaklanan kayıp ve zararlardır.

- Personel Riski
- Organizasyon Riski
- Teknolojik Risk
- Yasal Riskler
- Banka Dışı Riskler

Para ile Satılamaz, çoğaltılamaz, paylaşılamaz.